

Innst. 172 L

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 8:4 L (2014–2015)

Innstilling fra justiskomiteen om representantfor- slag fra stortingsrepresentantene Jenny Klinge og Heidi Greni om fjerning av foreldingsfristen for brot på straffelova § 148 første ledd første punk- tum andre straffalternativ (mordbrannparagra- fen)

Til Stortinget

Sammendrag

Stortingsrepresentantene Jenny Klinge og Heidi Greni fremmet 6. oktober 2014 følgende forslag:

«Vedtak til lov

om endring i straffeloven (fjerning av foreldelses-
fristen for brudd på straffeloven § 148)

I

I lov 22. mai 1902 nr. 10 om Almindelig borgerlig
Straffelov (Straffeloven) skal § 66 tredje ledd nytt
tredje punktum lyde:

*Det samme gjelder overtredelser av straffeloven
§ 148 første ledd første punktum annet straffalterna-
tiv når noen på grunn av forbrytelsen omkommer.*

II

Denne lov trer i kraft straks.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Kari Henriksen, lederen Hadia Tajik og Lene

Vågslid, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Hårek Elvenes, Peter Christian Frølich og Anders B. Werp, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og Ulf Leirstein, fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til forslag fra stortingsrepresentantene Jenny Klinge og Heidi Greni om fjerning av foreldelsesfristen for brudd på straffeloven § 148 første ledd første punktum andre straffalternativ (mordbrannparagrafen).

Komiteen viser til vedtak torsdag 3. april 2014, hvor Stortinget vedtok å gå inn for å fjerne foreldelsesfristen i § 192 første ledd (voldtekt), § 196 (overgrep mot barn under 16 år) og § 233 (drap).

Komiteen mener at visse typer straffbare handlinger etter sin natur ikke bør foreldes, enten på grunn av sin helt spesielle art, eller på grunn av handlingens grovhet – som for eksempel forsettlig drap. Dette var også en sentral del av stortingsflertallets begrunnelse for fjerningen av foreldelsesfristen tidligere i 2014.

Komiteen vil bemerke at terskelen for å fjerne foreldelsesfrister bør være høy. Foreldelsesfristene i vårt lovverk er dels begrunnet i samfunnets behov for å legge selv de mest alvorlige straffesakene bak seg, og dels begrunnet i samfunnets behov for å bruke fellelskapets ressurser mest mulig effektivt. Jo flere unntak som gjøres fra vår tradisjon med regler om strafferettslig foreldelse, desto mer fragmentert og uoversiktlig blir regelverket. Det kan her vises til at for eksempel ran med døden til følge og legemsbeskadigelse med døden til følge er sterkt klanderverdige handlinger, men i dag likevel vil foreldes. Komiteen ønsker velkommen en bredere debatt om foreldelse ved forsettlige handlinger som har døden til følge.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om foreldelsesregler for forsettlige handlinger som har døden til følge.»

Komiteen er av den oppfatning at brudd på straffeloven § 148 første ledd første punktum andre straffalternativ (mordbrannparagrafen) må ha samme lovanvendelse som brudd på draps-, voldtekts- og barneovergrepbestemmelsene i straffeloven.

Komiteen er opptatt av at foreldelsesinstituttet ikke blir uthulet, og at oppheving av foreldelsesreglene må knyttes opp mot svært alvorlig kriminalitet, som drap, incest og voldtekt. Komiteen vil understreke at saker som allerede er foreldet, ikke vil bli omfattet fordi Grunnloven forbyr å gi lover tilbakevirkende kraft.

Komiteen vil derfor tilrå at en i straffeloven § 66 tredje ledd legger til et nytt tredje punktum med følgende ordlyd: «Det samme gjelder overtredelser av straffeloven § 148 første ledd første punktum annet straffalternativ når noen på grunn av forbrytelsen omkommer».

Komiteen presiserer at forslaget om å unnta straffeloven § 148 første ledd første punktum annet straffalternativ fra foreldelse, får virkning i tilfeller der straffansvaret ikke allerede er foreldet ved ikrafttredelsen. Dette innebærer et unntak fra straffeloven § 3. Det henvises i denne sammenheng til departementets vurderinger i Prop. 96 L (2013–2014) pkt. 3.6, samt Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30 side 478.

Komiteen viser til at det følger av straffeloven 1902 § 3 første ledd at det må fastsettes særskilt i lov at de endrede foreldelsesfristene skal gjelde også for handlinger begått før lovens ikrafttredelse, men som ikke er foreldet, dersom reglene skal kunne anvendes til ugunst for tiltalte. Komiteen foreslår at dette presiseres i endringslovens ikrafttredelsesbestemmelse.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Vedtak til lov

om endring i straffeloven (fjerning av foreldelsesfristen for brudd på straffeloven § 148)

I

I lov 22. mai 1902 nr. 10 om Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven) skal § 66 tredje ledd nytt tredje punktum lyde:

Straffansvar etter § 148 første ledd første handlingsalternativ foreldes heller ikke såfremt noen omkommer på grunn av forbrytelsen.

II

1. Denne lov trer i kraft straks.
2. Endringen i straffeloven § 66 får virkning i tilfeller der straffansvaret ikke er foreldet ved ikrafttredelsen.»

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

Vedtak til lov

om endring i straffeloven (fjerning av foreldelsesfristen for brudd på straffeloven § 148)

I

I lov 22. mai 1902 nr. 10 om Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven) skal § 66 tredje ledd nytt tredje punktum lyde:

Straffansvar etter § 148 første ledd første handlingsalternativ foreldes heller ikke såfremt noen omkommer på grunn av forbrytelsen.

II

1. Denne lov trer i kraft straks.
2. Endringen i straffeloven § 66 får virkning i tilfeller der straffansvaret ikke er foreldet ved ikrafttredelsen.

B.

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen fremme sak om foreldelsesregler for forsettlige handlinger som har døden til følge.

II

Dokument 8:4 L (2014–2015) – representantforslag frå stortingsrepresentantane Jenny Klinge og Heidi Greni om fjerning av foreldingsfristen for brot

på straffelova § 148 første ledd første punktum andre straffalternativ (mordbrannparagrafen) – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 17. februar 2015

Hadia Tajik

leder

Jorodd Asphjell

ordfører

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT***Statsråden*

Justiskomiteen
Stortinget
0026 Oslo

Deres ref.

Vår ref.
14/6125Dato
04.11.2014**Representantforslag 8:4 L (2014 - 2015) fra Jenny Klinge og Heidi Greni om fjerning av foreldelsesfristen for brudd på straffeloven § 148 første ledd første punktum andre straffalternativ**

Det vises til brev 22. oktober 2014 fra Stortingets justiskomite hvor det bes om departementets uttalelse i forbindelse med at den har ovennevnte sak til behandling.

I representantforslaget foreslås det å fjerne foreldelsesfristen for brudd på straffeloven § 148 første ledd første punktum andre straffalternativ. Straffeloven § 148 rammer den som volder ildebrann, sammenstyrting, sprengning, oversvømmelse, sjøskade, jernbaneulykke, eller luftfartsulykke hvorved tap av menneskeliv eller utstrakt ødeleggelse av fremmed eiendom lett kan forårsakes. Strafferammen er fra 2 år inntil 21 års fengsel, men dersom forbrytelsen har hatt til følge at noen omkommer eller får betydelig skade på legeme eller helbred, skal straffen være minst fem års fengsel. Det følger av straffeloven § 43 at de straffeskjerpene følgene bare kan hensyntas dersom gjerningspersonen kunne innsett muligheten for sådan følge. Jeg forstår forslaget slik at forslagstiller ønsker at den som volder ildbrann hvorved tap av menneskeliv eller utstrakt ødeleggelse av fremmed eiendom lett kan forårsakes, skal unntas foreldelse dersom ildspåsettelsen har ført til at noen har omkommet.

I begrunnelse for forslaget heter det at «når nokon har begått alvorleg kriminalitet kor menneskeliv har gått tapt som ei følgje av handlinga, bør ein ikkje føle seg trygg på at ein ikkje blir stilt til ansvar». Forslagstillerne mener derfor at dette forslaget er «ein naturleg konsekvens av tidlegare vedtak i Stortinget».

Stortinget vedtok ved 20. juni 2014 (i kraft fra 1. juli 2014) å unnta enkelte alvorlige forbrytelser fra foreldelse, deriblant forsettlig drap etter straffeloven § 233.

De tilfeller som her foreslås unntatt foreldelse står i en annen stilling enn forsettlig drap etter straffeloven § 233. Som et utgangspunkt presiseres det at straffeloven § 233 rammer den som forsettlig forårsaker en annens død uavhengig av hvilke midler som benyttes. Den som for eksempel tenner på et bolighus vel vitende om at det mest sannsynlig oppholder seg personer inne i bygningen, som ikke har mulighet til å komme seg ut i tide, vil kunne straffes for drap etter § 233, dersom disse personene dør som følge av brannen. Forsettlig drap er som nevnt allerede unntatt foreldelse.

Derimot vil ikke brannstiftelser som har ført til en annens død kunne straffes etter straffeloven § 233 dersom dødsfølgen ikke omfattes av gjerningspersonens forsett – gjerningspersonen tente på en bygning i den tro at det ikke var noen personer inne i bygning, men uten å sjekke nærmere. At noen omkommer som følge av brannen vil i slike tilfeller kunne bli ansett som en straffeskjerpene omstendighet etter straffeloven § 148 første ledd siste straffalternativ. Generelt vil det være grunnlag for å rette større grad av klander mot en brannstifter som rammes av § 233 enn den som rammes av § 149. Det skyldes at den som har utvist forsett generelt er mer å klandre enn den som handler uaktsomt. Forbrytelsens alvor kan derfor tilsi at handlinger som rammes av § 233 unntas foreldelse selv om ikke overtredelser av straffeloven § 148 gjør det.

Straffeloven har en rekke bestemmelser som skjerper straffen der en bestemt handling har hatt døden tilfølge. Dette gjelder § 228 annet ledd om legemsfornærmelse med døden til følge, § 229 siste straffalternativ om legemsbeskadigelse med døden tilfølge, § 231 om grov legemsbeskadigelse med døden tilfølge og § 268 annet ledd om grovt ran med døden tilfølge. Både grovt ran og grov legemsbeskadigelse med døden tilfølge har i likhet med ildspåsettelse en strafferamme på fengsel inntil 21 år.

Ingen av disse lovbruddene er unntatt foreldelse. Jeg mener dette er forhold Stortinget nøyte bør vurdere i forbindelse med behandlingen av representantforslaget og vurdere om det er hensiktsmessig å ta ut et bestemt straffebud på den måten forslagstilleren legger opp til, uten å vurdere helheten.

Med vennlig hilsen

Anders Anundsen

